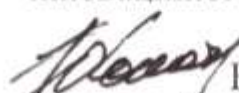

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра струнно-смичкових інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми, проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку, професор

 Юрій СОКОЛОВСЬКИЙ
27 серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи, доцент

 Богдан ДАШАК
28 серпня 2024 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів, доцент

 Тарас ЛАЗУРКЕВИЧ
27 серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Спеціальний клас (творчий проєкт)»**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Альт
Статус	Обов'язкова компонента освітньої програми (ОК1.1)
Загальний обсяг	9 кредитів ЄКТС (270 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен (1, 2), Атестаційний екзамен (3)
Термін викладання	1– 3 семестри
Факультет	Факультет оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна, заочна

Робоча програма навчальної дисципліни «СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС (творчий проєкт)» для профілізації «АЛТ» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 серпня 2024 року (Протокол № 1).

Розробник:

Гаврилюк Сергій Андрійович – старший викладач кафедри струнно-смичкових інструментів ЛНМА імені М. В. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри струнно-смичкових інструментів

від ”_27_”_серпня___ 2024 р., протокол № _1_.

Завідувач кафедри струнно-смичкових інструментів, заслужений діяч мистецтв України, професор

Ланюк Ю.Є.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка високопрофесійних фахівців, які володіють навичками виконавської діяльності у сфері альтового виконавства зокрема та музичного мистецтва загалом.

Основним завданням дисципліни є навчання студентів особливостям специфіки альтового виконавства та професійному застосуванню набутих ними знань і навичок у майбутній фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3.Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК4.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8.Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК9.Здатність працювати автономно.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню/інтерпретації/аранжуванню та перекладу музики.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській/диригентській/композиторській/педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН8. Здійснювати викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/музикознавчих дисциплін/композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

РН9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проєктами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами (денна, заочна) та загальна кількість годин в семестрі (денна, заочна)		
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)				
						Всього денна/заочна	у тому числі:						
							лекції	Індивідуальні (денна/заочна)		практичні			
Семестри													
1	2	3											
Кількість тижнів в семестрі													
15/4	15/2	15/4											
ОК1.1.Спеціальний клас (творчий проєкт)	1,2	-	3	9	270	90/45	-	90/45	-	180/225	2/15	2/15	2/15

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)	
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					лекційні	Індивідуальні (денна/ заочна)		практичні
I		6	180	60/30		60/30		120/150
	1	3	90	30/15		30/15		60/75
	2	3	90	30/15		30/15		60/75
II		3	90	30/15		30/15		60/75
	3	3	90	30/15		30/15		60/75
Всього		9	270	90/45		90/45		180/225

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Індивідуальні заняття

І курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
1 семестр			
1	Тема 1	Твір великої форми (1 або 2-3 частини Концерту)	15/7
2	Тема 2	Й.С.Бах (2 частини з Сюїти)	15/8
Разом			30/15
2 семестр			
3	Тема 1	2 різнохарактерні твори Два віртуозних етюди	15/7
4	Тема 2	Твір українського композитора	15/8
Разом			30/15
Всього годин			60/30

ІІ курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Тема 1	Віртуозний розгорнутий твір (Фантазія, Варіації тощо)	15/7
6	Тема 2	Твір великої форми (1ч. або 2-3 ч.)	15/8
Разом			30/15

Самостійна робота

I курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
1	Тема 1,2	Робота над інтонацією та якістю звукоутворення.	55/70
2	Підсумковий контроль (екзамен)		5/5
2 семестр			
3	Тема 1-4	Опрацювання твору великої форми. Знайомство з різноманітними інтерпретаціями .	55/70
4	Підсумковий контроль (екзамен)		5/5
Всього годин			120/150

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Тема 1,2	Робота над втіленням художнього образу програмного репертуару.	50/65
6	Підсумковий контроль (Атестаційний екзамен)		10/10
Всього годин			60/75

Послідовність проходження тематики змістовних модулів, а також обсяг творів та кількість годин практичних занять і самостійної роботи визначається викладачем довільно, у залежності від творчого потенціалу та індивідуальних особливостей розвитку кожного студента. Під час навчання викладач повинен враховувати й необхідність охоплення (у межах зазначених розділів) якомога більшої кількості творів різних за змістом, формою та жанрами.

До екзаменів та атестаційного екзамену (творчого проєкту) допускаються студенти, які виконали семестрові вимоги.

Програма випускного атестаційного екзамену (творчого проєкту) на здобуття ступеня «Магістр» складається з творів усіх стилів (бароко, віденська класика, романтична та сучасна музика) і включає:

1. Поліфонічний твір;
2. Твір великої форми;
3. Твір середньої форми;
4. Твір українського композитора.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під «суб'єктивним», в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під «об'єктивним» – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми.

Базове поняття критерію оцінки – це «художнє враження», яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

90-100 (A) – «відмінно»

Дуже високий рівень виконавської майстерності (яскрава музикальність та артистизм, сценічна витримка, яскраве образно-емоційне наповнення, тонке відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Високий рівень технічної майстерності: бездоганне володіння технікою кантилени, рухливості, володіння різноманітними тембральними барвами, динамічною градацією.

Досконале виконання програми: високий рівень складності, розуміння форми, стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту, зрілість інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Висока працездатність.

82-89 (B) – «дуже добре»

Високий рівень виконавської майстерності (переконлива музикальність та артистизм, сценічна витримка, відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Добрий рівень технічної майстерності, добре володіння різноманітними тембральними барвами, динамічною градацією.

Добре виконання програми: достатньо високий рівень складності, добре відчуття форми, стилю та жанру, змістовність інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Добра працездатність.

74-81 (C) – «добре»

Достатньо високий рівень виконавської майстерності (достатня музикальність та артистизм, сценічна витримка, відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Достатнє володіння виконавськими прийомами та використанням тембральних барв.

Достатньо добре виконання програми: достатньо високий рівень складності, добре відчуття форми, стилю та жанру, змістовність інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Добра працездатність.

64-73 (D) – «задовільно»

Посередній рівень виконавської майстерності (слабка сценічна витримка, обмежена музикальність, відсутність артистизму, образного мислення, скромний емоційний фактор, нестабільне виконання програми).

Середній рівень технічної майстерності: недостатнє володіння технічними ресурсами, збіднене тембральне звучання.

Задовільне виконання програми (середній рівень складності, не повне розуміння інтерпретації, форми, стилю, стилю та жанру, недостатня професійна інтерпретація).

Задовільне ставлення студента до обраної професії. Середня працездатність.

60-63 (E) – «достатньо»

Низький рівень виконавської майстерності (відсутність музикальності, артистизму, образного мислення, сценічної витримки, нестабільне виконання програми, недостатнє володіння виконавською технікою, тембральна бідність, відсутність емоційного насичення,

Незадовільне виконання програми (низький рівень складності, відсутність будь-яких виконавських засобів для інтерпретації творів, неточне інтонування, відсутність ритмічної стабільності, неуважне ставлення до вивчення нотного тексту твору.

Низька працездатність.

35-59 (FX) – «незадовільно»

Дуже низький рівень виконавської майстерності (відсутність музикальності, артистизму, образного мислення, сценічної витримки, нестабільне виконання програми.

Дуже слабе володіння технічними ресурсами виконання.

Незадовільне виконання програми (низький рівень складності, відсутність будь-яких виконавських засобів для інтерпретації творів, нечисте інтонування, відсутність ритмічної стабільності, неуважне ставлення до вивчення нотного тексту виконуваного твору.

Низька працездатність.

0-34 (F) – «незадовільно»

Відсутність виконавських можливостей.

Відсутність практичних можливостей, вияв повної безпорадності у виконавстві, відсутність зацікавлення до навчання.

Необдуманість студентом вибору професії.

Низька працездатність.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з даної дисципліни інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені (творчому проєкті).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література з проблем скрипкової та альтової педагогіки і виконавства

1. Александрова Л. В. Про структурні принципи музичної мови Б. Бартока // Сучасна музика. Вип. 1. Київ: Муз. Україна, 1973. С. 285–334.
2. Гайдук М. Програма як носій актуальності в англійській оркестровій музиці доби модернізму: дипломна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» / Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ, 2018. 167 с.
3. Гнатів Н. В. Трансформація тематизму як фактор становлення індивідуального стилю в струнних квартетах Пауля Гіндеміта раннього періоду творчості // Київське музикознавство : зб. ст., Вип. 40. Київ, 2011. С. 45–54.
4. Городецький А. В. Kamtermuzik №5 Пауля Гіндеміта на шляху до формування індивідуального композиторського стилю // Музикознавчий універсум: зб. ст. Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2016. Вип. 38–39. С. 69–82.
5. Городецький А. В. Альтова мініатюра у творчості Ребекки Кларк // Київське музикознавство: зб. ст. Київ : КІМ ім. Р. М. Глієра, 2018. Вип. 57. С. 163–175.
6. Городецький А. В. Альтове мистецтво Англії першої половини ХХ ст. в іменах та фактах // Мистецтвознавчі записки: зб. ст. Київ: НАККіМ, 2016. Вип. 30. С. 106–114.
7. Городецький А. В. Концерт У. Уолтона для альту з оркестром – перший визначний альтовий концерт ХХ ст // Київське музикознавство: зб. ст. Київ : КІМ ім. Р. М. Глієра, 2017. Вип. 56. С. 193–202.
8. Єргієв І. Д. Артистичний універсум музиканта-інструменталіста кінця ХХ – початку ХХІ ст.: автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ, 2016. 39 с.
9. Карапінка М. З. Альтова соло-соната ХХ ст. у національностильових та жанрових проекціях // Молоде музикознавство : наукові збірки Львівської

національної музичної академії імені М. В. Лисенка, Вип. 16 / ред-упор. О. Тракало. Львів, СПОЛОМ, 2007. С. 97–107.

10. Карапінка М. З. Жанрова парадигма європейської сонати для альту і фортепіано XVIII–XX століть : автореф. дис. ... кандидата мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка. Львів, 2011. 16 с.

11. Карапінка М. З. Камерно-ансамблева альтова соната XX ст. у жанрово-стильових проєкціях // Вісник Прикарпатського університету: Мистецтвознавство, Вип. XII-XIII. Івано-Франківськ, 2008. С. 144–150.

12. Карапінка М. З. Камерно-ансамблева альтова соната у творчості французьких композиторів першої половини XX ст. // Камерно інструментальний ансамбль: історія і сучасність : наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, Вип. 24, кн. 1 / ред-упор. Н. Дика. Львів, СПОЛОМ, 2010. С. 11–17.

13. Катрич О. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Дослідження. Дрогобич: Відродження, 2000. 100 с.

14. Косенко Г. Г. Темброва семантика альту у творчості харківських композиторів 1960 – 2000-х рр.: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків, 2018. 19 с.

15. Купріяненко Е. Б. Альт у політембровому камерноінструментальному ансамблі австро-німецької традиції (пізнє бароко – Й. Брамс) : автореф. дис ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Харківський державний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків, 2010. 18 с.

16. Панчук М. Мистецький простір альтиста Юрія Далецького – Львів, 2021.

17. Семеняк Н. Виконавський апарат скрипаля як система / Н. Семеняк // Музичне виконавство. – К. : НАН України, 1999. – Вип.2. – С. 6773.

18. Семеняк Н. Теоретичні основи скрипкового виконавства / Н. Семеняк // Музичне виконавство. – К. : НАН України, 1999. – С.113-124.

19. Стеценко В. Закономірності інтонування на скрипці / В. Стеценко. – К.: Музична Україна, 1977. – 62 с.
20. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці / В. Стеценко. – К.: Музична Україна, 1974. – 170 с.
21. Юр'єв О. Виразальні можливості скрипкових штрихів / О. Юр'єв. – К.: Музична Україна, 1974.– 114 с.
22. Forsyth C. Orchestration. London: Macmillan and Co, 1914. 566 pp.
23. Riley M. W. The history of the viola. Michigan: Vol. 1. Braun Brymfield, Ann Arbor, 1993. 396 p.
24. Tertis L. Cinderella no more. London: Peter Nevill, 1953. 118 p.
25. Tertis L. My viola and I. London: Elek, 1975. 184 p.
26. White J. An Antology of British Viola Players. Comus Edition, 1997. 259 p.
27. White J. Lionel Tertis. The first great virtuoso of the viola. Boydell Press, 2006. 408 p.
28. Williams M. D. Music for viola. Detroit: Information Coordinators, 1979. 362 p.
29. Zeyringer F. The problem of viola size. American Viola Society. 19 p.

Рекомендована література БАЗОВА

Орієнтовний семестровий програмний репертуар
дисципліни «Спеціальний клас» (альт)

5 курс (I – III семестри)

Концерти

А.Шнітке	Концерт, Монолог для альту з оркестром
Б.Барток	Концерт
Г.Гаврилець	Концерт
В.-А.Моцарт	Концертна симфонія для скрипки і альту
П.Хіндеміт	Концертна музика № 5
Є.Станкович	Концерт
К.Пендерецький	Концерт
Г.Берліоз.	Симфонія «Гарольд в Італії»

Сонати, Сюїти, Варіації

І.С.Бах	Сюїти № 4, 5, 6
Л.Бакс	Соната
Е.Блох	Сюїта
Н.Паганіні	Соната
Й.Брамс	Соната Мі-бемоль мажор
А.Онеггер	Соната
Г.Гаврилець	Соната
Ф.Дружинін	Соната
П.Хіндеміт	Соната (1939)
Д.Шостакович	Соната
Б.Мартіну	Соната
Р.Кларк	Соната
Х.Хенце	Соната
А.Щетинський	Соната
Б.Бріттен	Варіації

П'єси

Б.Бріттен	Елегія
Р.Воан-Вільямс	Романс
Д.Лігеті	Лоор
Л.Беріо	Секвенція № 6
М.Брух	Романс
З.Кодаї	Адажіо
Є.Станкович	Гірська легенда
С.Прокоф'єв	Вибрані п'єси
І.Стравінський	Елегія
Ф.Брідж	Дві п'єси

ДОПОМІЖНА

Приклади тематичного матеріалу, рекомендованого кафедрою до написання магістерських робіт:

1. Принцип поєднання музичних засобів виразовості на прикладі творів для альту.
2. Основи процесу навчання гри на альті.
3. Інтерпретація творів для альту соло як вид концептуального мислення.
4. Полістилічні тенденції сучасної альтової музики.

5. Б.Барток. Концерт для альту з оркестром – виконавські проблеми та інтерпретація.
6. Альтова творчість творчість П.Хіндемита.
7. Особливості концептуального розвитку в Концерті Б.Бартока.
8. Педагогічні принципи З.О.Дашака.
9. З.Дашак – педагог і альтист.
10. Поняття драматургії в інструментальній музиці на прикладі творів для альту і фортепіано.
11. Г.Берліоз. Симфонія «Гарольд в Італії» як зразок переплетення жанрів в романтичній музиці.
12. Виконавська творчість У.Прімоуза
13. В.-А.Моцарт. «Симфонія–концертанте». Виконавські проблеми та інтерпретація.